

Samarbejde om børns trivsel i hverdagslivets fællesskaber (*SamtHver*)

Udvikling af deltagelsesbetingelser i sociale situationer

Baggrund

Børns trivsel og udvikling er knyttet til deres muligheder for at deltage i og bidrage til fællesskaber i et hverdagsliv på tværs af forskellige livssammenhænge. Tidligere forskning peger på, at viden fra dette hverdagsliv må inddrages mere aktivt, hvis trivselsfremmende tiltag skal virke for børn og de voksne, der er tæt på dem i det daglige (Kousholt, 2011; Røn Larsen, 2012). Det indebærer, at rette fokus på børns, forældres og fagprofessionelles perspektiver på og viden om konkrete sammenhænge i børnenes hverdagsliv.

I børns hverdagsliv er udvikling, læring og socialt liv sammenflettet. De senere år har der været rejst en kritik af, at ensidige og indsnævrede forståelser af læring (med fokus på det synlige, målbare og standardiserede) presser både børn og voksne, når de til daglig skal have en kompleks hverdag til at fungere med mange forskellige krav og hensyn, der skal spille sammen. Netop strukturelle og forståelsesmæssige adskillelser af væsentlige sammenhænge i hverdagslivet kan udgøre et problem for både voksne og børn i forhold til at kunne forandre på problematiske forhold (som fx når der arbejdes med social trivsel adskilt fra udvikling af klassens lærings- og undervisningsmiljø).

Uanset de problemer, børn måtte befinde sig i, får vanskelighederne betydning i et socialt hverdagsliv på tværs af forskellige steder og sociale fællesskaber. Og det er i børnenes hverdagsliv de fagprofessionelle har brug for at kunne udvikle betingelser og handlemuligheder for sig selv (som fagligt kollektiv) såvel som for børnene. Derfor er der brug for at nytænke samarbejdsformer, der modvirker at arbejdet med børn, der vækker bekymring, falder tilbage på individualiserende problemforståelse, bliver isoleret i individfokuserede udredninger og møderækker om enkeltbørn (Kousholt & Lentz, 2021). Praksisudviklende tiltag må derfor baseres på en udforskende tilgang, hvor forskellige perspektiver på muligheder og barrierer for deltagelse i børns hverdagsliv inddrages i udvikling af både problemforståelser og indsatser (Mardahl-Hansen, Schwartz & Tybjerg, 2020). I disse faglige udforskning- og udviklingsprocesser er brug for både special- og almenpædagogisk viden, men der er samtidig også brug for at tænke nyt om samspillet mellem special- og almenpædagogisk viden og tiltag. På denne baggrund opstilles følgende opmærksomhedspunkter for projektet:

- At børns og forældres viden om aktuelle udfordringer og hvilken støtte, der opleves meningsfuld i hverdagen, inddrages i et udforskende samarbejde med de professionelle, der er tæt på børnene i det daglige.
- At 'specialkompetencer' (fx inklusionskonsulenter, PPR mv) involveres tidligt og løbende med det sigte at samarbejde om, hvilken (special)viden, der kan bidrage relevant i forhold til at udvikle sociale situationer, som opleves vanskelige af børn og/eller voksne. Dette indebærer at udforske

vanskeligheder i et bredt perspektiv med fokus på, hvilke betingelser i praksis (i familien, dagtilbud eller skole/fritid¹), der stiller sig som barrierer, og hvordan de i så fald kan overskrides på måder, der ikke bidrager til udskillelse eller marginalisering.

- At udforske det tværprofessionelle samarbejdes betingelser, herunder de problemforståelser, organisatoriske og ledelsesmæssige forhold, der spiller ind, og hvad der skal til for at samarbejdsbarrierer overskrides i praksis.

Forskningsspørgsmål

På baggrund af ovenstående formuleres projektets forskningsspørgsmål således:

Hvordan kan fagprofessionelle arbejde med at udvikle deltagelsesbetingelser for børn gennem et fokus på at forandre sociale situationer, der skaber bekymring?

I udforskningen af dette spørgsmål inddrages både fagprofessionelle som lokale faglige kollektiver (fx personalet i et dagtilbud eller et lærerteam) og det tværprofessionelle samarbejde (med eksterne professionelle, som fx PPR).

Formål og succeskriterier

Projektets formål er at bidrage til praksisudvikling, der skaber professionelle handlemuligheder og handlekraft i forhold til på én gang at arbejde med at udvikle fællesskaber og pædagogisk praksis i et alment perspektiv og deltagelsesmuligheder for de børn, der har det svært. Som en del heraf skal udvikles nye måder at samarbejde om, hvordan det, vi ofte taler om som 'specialviden', gøres relevant i udviklingen af den daglige praksis. Fx i form af at specialviden kan bidrage til udvikling af fælles aktiviteter, der kommer hele børnegruppen til gode. Projektet organiseres som praksisforskning, dvs. med fokus på at skabe et gensidigt berigende samarbejde mellem forskning og praksisudvikling (Højholt & Kousholt, 2011).

Som led i projektet ønsker vi at udvikle et konkret analyseredskab, der kan gribe og fastholde et hverdagslivsperspektiv. Analyseredskabet skal udformes på en måde, så det kan understøtte en *udforskende faglighed* og give konkret inspiration til praksisudvikling (fx i form af en spørge- og analyseguide, inspirerende praksiseksempler mv). Det nærmere indhold og udformning af analyseredskabet udvikles i samarbejde mellem forskere og professionelle i projektet.

Succeskriterier

- ❖ Udvikle begreber og sprog for hvad det vil sige på én gang at udvikle fællesskaber og pædagogisk praksis i et alment perspektiv og deltagelsesmuligheder for de børn, der har det svært.
- ❖ Udvikle og afprøve nye samarbejdsstrukturer og -former mellem hhv. dagtilbud og skole/fritid og PPR, der muliggør at professionelle kan trække hinandens kunnen og viden ind i hverdagslivets situationer på fleksible måder og udvikle en koordineret fælles indsats, der skaber plads til flere parter forskellige bidrag.

¹ 'Fritid' henviser i denne sammenhæng til fritidsinstitutioner og kan være SFO eller klub alt efter børnenes alder.

- ❖ Udvikle og afprøve et analyseredskab som professionelle kan bruge i udforskning af hverdagslivets sociale situationer, der skaber vanskeligheder/mistrivsel.

Projektets teoretiske tilgang og centrale begreber

Projektet tager afsæt i nyere kulturhistorisk funderet udviklingspsykologi, som pointerer at børns udviklingsbetingelser skabes på tværs af kontekster og i et dialektisk samspil mellem barnet og dets omverden (Hedegaard, Aronsson, Højholt, & Ulvik, 2018). Det betyder at udvikling og læring forstås knyttet til børns deltagelse på tværs af forskellige livssammenhænge (Højholt & Larsen, 2013). Begrebet om deltagelse udpeger en dobbelthed: både at kigge på barnets måder at tage del på i en given social situation og at se på betingelser og sociale dynamikker i den sammenhæng, børnene deltager i. Ovenstående retter desuden den analytiske opmærksomhed på børns perspektiver på deres hverdagsliv og betydningen af deres fællesskaber med hinanden, samt på hvordan deltagelsesmuligheder spiller sammen i en samlet social udviklingssituation (Kousholt, 2019a). Nedenfor redegøres kort for centrale begreber i projektet:

Hverdagslivsperspektiv

Hverdagslivet er det liv, der leves hver dag og omfatter alle aktiviteter og alle sammenhænge i menneskers liv (fx Gullestad, 1989). I den forstand findes der ikke noget, der ikke er en del af et hverdagsliv. At arbejde med et hverdagslivsperspektiv betyder at undersøge fænomener, sådan som de stiller sig for mennesker konkret i deres dagligdag (hvilke oplevelser, problemer, dilemmaer tales frem), men også at se sådanne personlige oplevelser, forståelser mv. som indlejret i netop denne dagligdag med den mangfoldighed af steder, mennesker, krav, hensyn, strukturelle, sociale betingelser mv., som den rummer (Kousholt, 2011). Historisk set har det været sådan at begreber for fx faglighed og børns udvikling blev set som mere videnskabelige, og derfor 'bedre'/mere gyldige, når de fremstod universelle, entydige og hverdagslivets 'rod' var filtreret bort. Når hverdagslivsperspektiv særligt fremhæves i projektet, er det et forsøg på aktivt at modvirke og bryde sådanne hierakiseringer af viden, hvor 'viden fra hverdagen' ofte ryger nederst i hierarkiet eller helt forsvinder (Røn Larsen, 2012). Et hverdagslivsperspektiv åbner for at gøre viden fra mange deltagende parter betydningsfuld i en udforskning af børnenes hverdagsliv.

Social situation

I arbejdet med at udvide enkeltbørns deltagelsesmuligheder står sociale situationer i et fælles hverdagsliv centralt, og disse omfatter både strukturelle organiseringer, materielle forhold, ressourcer og samspil i fællesskaber. En analyse af sociale situationer må desuden omfatte børnenes perspektiver på situationen, deres forståelser af sig selv og egne muligheder. I den forbindelse er barnets oplevelse af at blive mødt i specifikke interesser og subjektive behov et centralt pædagogisk anliggende (Bozhovich, 2009; Hedegaard & Fleeer, 2013). En social situation består altså ikke kun af omgivelserne rundt om et barn, men rummer en analyse af betingelserne i situationen, samt nysgerrighed på børns erfaringer, engagementer og håb (Bendix-Olsen, 2021). I forlængelse heraf rettes fokus på betydningen af, at børn har indflydelse og rådighed i forhold til at forandre betingelser og gøre en forskel (for sig selv og andre) i de fællesskaber, de er en del af (Højholt & Kousholt, 2018).

Deltagelseslandskab

Ved at analysere sociale situationer som *deltagelseslandskaber* (Lave, 2019) set fra børnenes perspektiver kan man få øje på, hvordan de handlinger, der vækker bekymring, kan forstås knyttet til de muligheder (eller ofte mangel på samme) barnet/børnene kan få øje på i situationen, hvor andre børn og voksne, sociale dynamikker og organiseringer i praksis udgør det 'landskab', børnene forsøger at navigere i. Fokus på børns perspektiver handler dermed om at undersøge og forsøge at forstå det, der sker i sociale situationer eller forløb fra børnenes positioner og deres deltagelsesmuligheder (Kousholt, 2011; Stanek, 2011).

Børn udvikler sig bl.a. gennem at håndtere udfordringer, dilemmaer og konflikter i deres hverdag. At arbejde med børns deltagelsesbetingelser handler derfor ikke som udgangspunkt om 'fjerne konflikter', men at udvikle problematiske situationer, så børn kan bruge konflikter som en udviklingsmulighed. Man kan sige, at børn netop har brug for at kunne begå sig i et konfliktuelt deltagelseslandskab, og håndtere og bevæge de dilemmaer, de står i – i fællesskab med andre.

Udforskende faglighed

Ovenstående peger på, at der er brug samarbejde om en undersøgende, analytisk og kritisk tilgang til de kontekstuelle og komplekse vilkår og betingelser, som vanskeligheder i dagtilbud og skole er indlejret i. *Udforskende faglighed* er en måde at begrebsliggøre de faglige processer, der handler om at undersøge og forstå sociale problemsammenhænge, som kalder på handling (Højholt & Mardahl-Hansen, 2021). Begrebet udpeger det hverdagslige, undersøgende blik for sammenhænge i børns og voksnes fælles hverdagsliv – et blik der samtidig skaber muligheder for at udvikle problemforståelser og relevante handlemuligheder. Selvom en udforskende og afprøvende tilgang til problemer allerede er en del af professionelles faglighed, er det også noget, der kræver ressourcer og prioritering – til at samtale med børn, forældre og kolleger, observere sociale samspil, afprøve, reorganisere, udvikle og reflektere. Udforskende faglighed baserer sig på en meget tæt kobling mellem udforskning af situerede samspil og processer, problemanalyse og udvikling af den fælles hverdagspraksis (Mardahl-Hansen, 2021; Stanek, Røn Larsen & Mikladal, 2018).

Samarbejde

For at modvirke at samarbejde afkobles fra praksis og isoleres i møder, må samarbejdets omdrejningspunkt være analyse af, hvordan forskellige parter kan bidrage til udvidelse af børns deltagelsesbetingelser. Projektet tager afsæt i, at samarbejde om en opgave vil rumme forskellige perspektiver på og muligheder for at handle i forhold til opgaven. Denne forståelse retter fokus på dels at udforske og inddrage *forskellige* perspektiver på, hvad der er på spil i vanskelige situationer som en mulighed for at kvalificere samarbejde (og ikke en fejl eller forhindring) (Kousholt, 2019b). Dels giver det mulighed for at udforske praksis fra forskellige positioner og perspektiver, uden at nogle parter gøres til problemet. Det at undersøge vanskelige situationer fra flere parter perspektiver åbner for at forstå problemer i deres sammensathed og som en del af sociale samspil, men også for hvordan flere parter kan bidrage til at forandre

dem (Schwartz, 2019). Netop fordi fokus på problemers sammensathed giver mere viden om, hvad problemer hænger sammen med, og hvad vi skal tage i betragtning for at få sociale situationer til at fungere bedre.

Trivsel

Som en del af projektføreløbet diskuteres trivselsbegrebet, der både har potentiale i den forstand, at der rettes fokus på børns vilkår, men som også risikerer at individualisere bredere sociale og samfundsmæssige problemstillinger til enkeltbørns udfordringer og individuelle udviklingsmål. Indsatser, der skal afhjælpe mistrivsel, må derfor indeholde en bearbejdning af dette begreb. Der brug for en kritisk analyse af de forståelser af (mis)trivsel, der er i spil og et udvidet begrebet om trivsel, der indfanger både subjektive, kontekstuelle, organisatoriske og pædagogiske aspekter, der spiller sammen (Simovska & Kousholt, 2021).

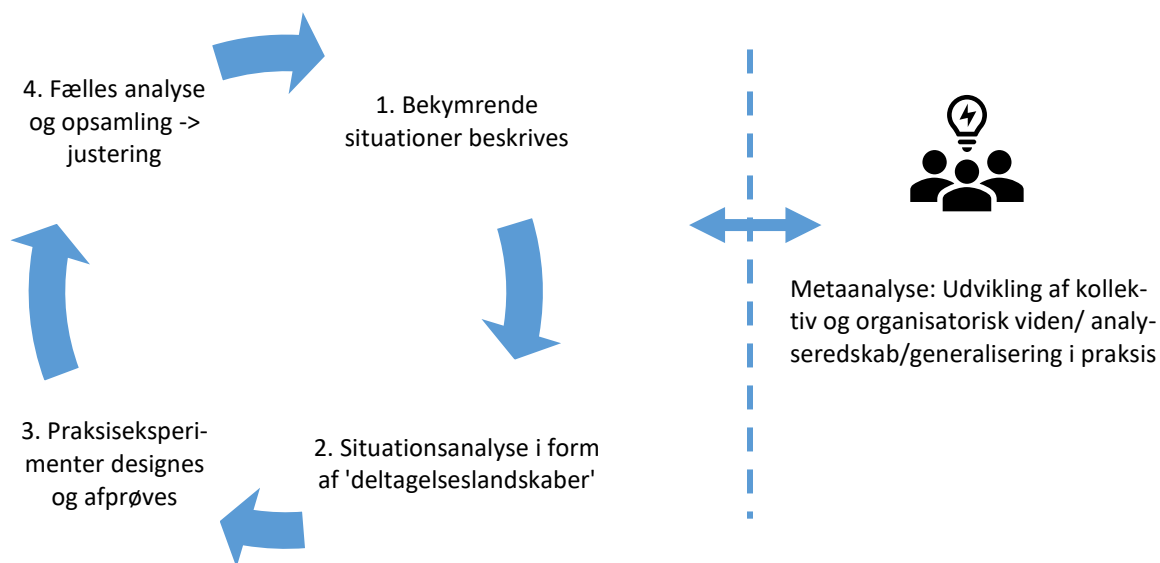
Projektets målgruppe

Målgruppen er fagprofessionelle og ledelse på dagtilbuds- og skoleområdet og kommunale forvaltninger (herunder særligt PPR-området). Sekundær målgruppe er studerende på professionshøjskoler og kandidatuddannelser inden for det pædagogiske og psykologiske område.

Projektets design

Projektets metodologiske afsæt er praksisforskning, der handler om at organisere forskningsprocesser som et ligeværdigt samarbejde mellem forskerne og de mennesker, som forskningen involverer (Højholt & Kousholt, 2011, 2019). Det teoretiske udgangspunkt for denne forskningstilgang er at udvikle viden og teori om menneskers liv og problemer gennem at inddrage de berørtes perspektiver, grunde og erfaringer (Motzkau & Schraube, 2015).

Det er projektets ambition at udvikle et tæt samarbejde mellem videns- og praksisudvikling ved, at forskerne involverer sig i udviklingen af *praksiseksperimenter*, og at professionelle involveres i udforskning og udvikling af praksis såvel som i analyse og formidling. Praksiseksperimenterne – og analyse heraf – udgør projektets kerne, og organiseres som en iterativ proces med følgende elementer:

1. Forskerne identificerer i samarbejde med de professionelle i hhv. dagtilbud og skole/fritid *social situationer*, som rejser bekymring for enkelte eller flere børn (fx overgange til legeplads, spisesituationer, konflikter i frikvarterne, uro i klassen osv.). I hvilke situationer opstår og udvikler problemer sig? En tese, der guider dette arbejde er, at, når både børn og voksne er pressede eller afmægtige kommer børn i klemme, og enkeltbørn peges ud som problemet. Derfor må analysen også rettes mod hvilke betingelser, der skaber pres og afmagt.
2. Situationerne analyseres som '*deltagelseslandskaber*' set fra børnenes perspektiver, og erfaringer om 'hvor noget lykkedes' inddrages. De involverede er sammen nysgerrige på, hvordan situationer er organiseret, og hvordan vanskeligheder udvikler sig set fra både børns og voksnes perspektiver? Konkret kunne både forskere og professionelle gennemføre observationer med fokus på, hvad der er på spil for børnene i situationen, hvad børnene gør og ser ud til at være rettet mod, ikke mindst hvor der er 'sprækker' (hvor noget kan lade sig gøre, som i andre situationer synes uoverkommeligt) (Kousholt & Højholt, 2012; Kousholt & Testmann, 2017). Analyser af pædagogisk praksis fra børnenes perspektiver giver opmærksomhed på børnenes betydning for hinanden - hvordan de udvikler fællesskaber sammen og hvad betingelserne er for dette. Dvs. de professionelle betingelser og handlemuligheder kommer i fokus – netop som forbundet til børnenes. Her rettes samtidig fokus på hvordan forældre kan komme i spil og bidrage. Hvad skal forandres? Hvem skal bakke op, hvor og hvordan?
3. Med disse analyser som afsæt designes *praksiseksperimenter* i form af udvikling af nye tiltag, fx ændringer i rutiner, nye legekonstellationer, andre undervisningsformer, målrettet forældreinddragelse. PPR (psykologer, konsulenter) involveres tidligt og løbende med det sigte at udvikle (special)viden, der stiller sig relevant i forhold til at udvide de fagprofessionelles handlemuligheder. Det konkret at eksperimenterer med 'at gøre noget andet' og ændre de situationer, der sættes fokus på, giver øget indsigt i sammenhængen mellem de konkrete betingelser, og den måde

vanskeligheder udvikler sig på. Analyserne rammesættes med den eksplicite dagsorden at udforske og udnytte forskelle, fx at børn deltager forskelligt forskellige steder, forskelle i problemforståelser og syn på barnet, faglige forskelle mv. Det giver mulighed for at udvide kendskabet til hinandens perspektiver og begrundelser og sammen udvikle mere nuancerede kontekstforankrede problemforståelser.

4. Forskere og professionelle analyserer sammen, hvordan den ændrede praksis har skabt nye deltagelsesmuligheder for børnegruppen, nye dilemmaer og problemer, nye perspektiver og udfordringer for de fagprofessionelle, samt hvordan samarbejde (internt og med eksterne parter) skal justeres som følge heraf.

Metaanalyse: På tværs af de to delprojekter (dagtilbud og skole/fritid) arbejdes med vidensopsamling og foreløbige generaliseringsmuligheder i form af udvikling af analyseredskab og gennemarbejdede praksis-eksempler, der belyser centrale pointer. Med afsæt i disse metaanalyser revideres projektførløbet og ny runde gennemføres.

Projektet designes som 2 delprojekter med fokus på hhv. dagtilbud og skole/fritid, hvilket giver mulighed for et dybdegående fokus på kontekstuelle og mere specifikke udfordringer (med lokal koordination og udviklingsfokus). I hvert delprojekt inddrages så vidt muligt de *voksne, der er relevante set ud fra børnenes hverdagsliv* i praksiseksperimenterne. Det betyder fx i skoleprojektet en særlig opmærksomhed på at få pædagoger i fritidsdelen med, hvilket tidligere har vist sig vanskeligt på grund af organisatoriske og praktiske forhold. Ligesom det på tværs af de to delprojekter giver en skærpet opmærksomhed på involvering af forældre. Samtidig er det organisatorisk et sammenhængende projekt med fokus på tværgående generelle problematikker (der etableres derfor én samlet praksisforskningsgruppe, jf. afsnittet om organisering), hvor der arbejdes med fælles analyse og formidling.

Udvælgelseskriterier

Der udvælges to kommuner, der ønsker at arbejde med at udvikle det tværprofessionelle samarbejde tæt på praksis i dagtilbud og skole. Der ønskes en åbenhed og villighed til strukturel/organisatorisk understøttelse af nye samarbejdsformer. De to kommuner udvælges ud fra et princip om forskellighed (fx ift. demografi, størrelse, organisering eller lign) og 'gennemsnitlighed' (der ønskes således hverken særlig 'ressourcestærke' eller 'udfordrede' kommuner). Kommune 1 inddrages i første del af projektet i udvikling og analyse af praksiseksperimenter. Kommune 2 inddrages som dialogpartner i første fase og dernæst i projektets udbredelses- og forankringseksperiment i anden fase.

Tidsplan og projektførløb

Projektet gennemføres på 3 år med start august 2022. Projektet etableres i samarbejde med 2 kommuner og gennemføres i 2 faser:

Fase 1: Kommune 1 inddrages fra projektstart og gennem kontakt med PPR udvælges dagtilbud (en stor institution eller 'klynge' alt efter lokale muligheder) og en skole. I kommune 1 gennemføres praksiseksperimenter (i 2 runder hen over 2 år, inkl. forberedelsesfase). I denne fase inddrages kommune 2 som dialog og sparringspartner. Designet muliggør at følge børns/børnegrupper forløb over tid og med forskellige aldersnedslag. De konkrete nedslag vil blive afstemt med de kommuner, der involveres, men vores udspil er tre nedslag: 1-3 årige (de helt små børn følges på den måde fra overgang fra hjem til dagpleje og/eller daginstitution og til børnehavealder); 6-8 årige (fra skolestart/evt. tidlig SFO til 2. klasse). 13-15 årige (7-9. klasse, udskoling).

Den grad af samarbejde mellem forskere og professionelle og tæt praksisanalyse, projektet lægger op til, kræver tid og mulighed for fordybelse. Derfor prioriteres et tæt og intensivt forskningssamarbejde med én (eller få) dagtilbud og én skole/fritidsordning. For at balancere denne prioritering med projektets ambition om bredere anvendelighed og videnspredning gennemføres projektet 2. fase med dette som specifikt fokus – hvilket man kan sige udgør et praksiseksperiment i sig selv.

Fase 2: I projektets sidste år involveres kommune 2 i udvikling af analyseredskab og formidling med henblik på at overføre erfaringer og viden fra de praksiseksperimenter, der blev gennemført i kommune 1. Denne fase tilrettelægges ud fra spørgsmål som: Hvilke almengørelser og justeringer er nødvendige for at projektets resultater meningsfuldt kan overføres fra kommune 1 til kommune 2? Og kan der udvikles nogle principper for, hvordan det kan lade sig gøre i større skala?

Projektforløb	1. fase				2. fase	
Aktiviteter	1. halvår	2. halvår	3. halvår	4. halvår	5. halvår	6. halvår
Praksiseksperimenter (PE)	Etablering af samarbejde med kommune 1, forberedelse af PE. Kommune 2 udvælges og der udarbejdes plan for fase 2	1. runde af PE	Analyse mhp justering	2. runde af PE Fase 2 forberedes	Analyse Udbredelses og forankringsekperiment (kommune 2)	Forankring på tværs af 2 kommuner
Dialog, formidling og videnspredning	Hjemmeside, etablering af følgegruppe, åbent debatarrangement	Blogs eller lign.	Workshop med følgegr.	Workshop med følgegr., Artikler	Artikler, undervisningsmateriale,	2 regionale konferencer Antologi

					Workshop med følgegr.	
Evaluering			Midtvejs-evaluering			Slutevaluering

Projektstyring og organisering

Forskningsprojektet ledes i samarbejde mellem [Dorte Kousholt](#), lektor, DPU, Århus Universitet og [Tilde Mardahl-Hansen](#), lektor, UCL. Forskere i projektet er derudover [Anja H Stanek](#), lektor, SDU og [Kurt Bendix-Olsen](#), lektor, UCL. Denne sammensætning sikrer forskningskompetencer fra de helt små børn til store skolebørn, samt viden om både udsathed og børns hverdagsliv, special- og almenpædagogiske problemstillinger, faglighed og tværprofessionelt samarbejde.

- ❖ Projektlederne har det overordnede ansvar for projektets fremdrift, økonomi, koordinering mellem projektets forskellige dele, formidlingsaktiviteter, midtvejs- og slutevaluering.
- ❖ Projektledere og øvrige forskere udgør projektets forskergruppe, der i fællesskab planlægger og justerer projektets aktiviteter og koordinerer mellem projektets to dele (dagtilbud og skole/fritid). Forskergruppen mødes månedligt.
- ❖ For hver deltagende daginstitution hhv. skole etableres en koordinatorfunktion (kan evt varetages af en forsker og en lærer/pædagog sammen). Koordinator har ansvaret for at planlægge og justerer de udviklings- og forskningsaktiviteter (praksiseksperimenter), der foregår lokalt.
- ❖ I den deltagende kommune etableres en praksisforskningsgruppe, der samler de to delprojekter (hhv. dagtilbud og skole/fritid). Gruppen består af de deltagende professionelle og forskerne og mødes kvartalsvis med henblik på fælles analyse, dialog om formidling mv.
- ❖ I projektets første fase etableres samarbejde med en yderligere kommune med henblik på projektets sidste fase (udbredelses- og forankringseksperiment).
- ❖ Der etableres en følgegruppe med nøglepersoner i forskning og praksis og afvikles 3 workshops med det sigte dels at udfordre og kvalificere projektets aktiviteter og analyser, dels bidrage til vidensspredning og dialog om projektet.
- ❖ Fremfærds projektgruppe inddrages i halvårlige dialogmøder om projektets fremdrift og foreløbige resultater.

Dialog og formidlingsaktiviteter

Det er en stadig udfordring at udvikle et gensidigt samarbejde mellem forskning og praksisudvikling, som rækker ud over det lokale samarbejde. Derfor er et mål for projektet løbende at arbejde med, hvordan

den viden, projektet udvikler, kan generaliseres i praksis på meningsfulde måder, dvs. omsættes til 'arbejdsredskaber', der er konkret brugbare i praksis. Dette arbejde knyttes tæt til dialog og formidlingsaktiviteter:

- ❖ Projektet lanceres ved et åbent fagligt debatarrangement
- ❖ Ved projektstart aftales en formidlingsstrategi i samarbejde mellem VPT (Viden På Tværs), DPU og UCL's kommunikationsafdelinger. Hvilket fx kan indebære etablering af hjemmesider både på UCL og DPU og annoncering via VPT, der linker til hinanden, rettes mod forskellige målgrupper og opdateres i projektperioden med fx 'blogs' om aktiviteter og fund.
- ❖ Projektets resultater diskuteres løbende med de involverede professionelle og praksisnær formidling udarbejdes i samarbejde mellem forskere og professionelle, fx i form af helt korte tekster (til fagblade, publicering på hjemmesiden, VPT), podcast eller lign. Her tages afsæt i, hvor de involverede professionelle i forvejen henter faglig inspiration. Desuden inddrages ekspertise fra kommunikationsafdelingen på DPU og UCL.
- ❖ Projektets resultater publiceres i mindst 4 artikler i tidsskrifter både specifikt målrettet de involverede faggrupper og bredere set pædagogisk praksis (fx Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift, Børn&Unge, Børns hverdag, KvaN, Tidsskrift for Professionsstudier, Skolen i morgen)
- ❖ Formidlingsaktiviteter målrettet undervisningsforløb på professions- (UCL) og kandidatuddannelser (DPU, SDU).
- ❖ Projektets resultater formidles samlet i en antologi målrettet fagprofessionelle og studerende.
- ❖ Projektet afsluttes med 2 regionale dialog konferencer målrettet dagtilbuds- og skolefeltet bredt set. Konferencerne afvikles med plenumindlæg, tematiserede workshops og paneldebat.

Evaluering af projektet

Der afvikles intern (med projektdeltagerne) og ekstern (i dialog med Fremfærd) midtvejs- og slutevaluering.

Litteratur

- Bendix-Olsen, K. (2021). Børn med handicap: Fokus på inklusionsbørn eller på rådighedsskabende deltagelse. I M. Petersen & I. Kornerup (red.), *Børn som deltagere i professionel praksis. Åbninger, muligheder og rettigheder*. (s. 53-73). Hans Reitzels Forlag.
- Bozhovich, L.I. (2009). The social situation of child development. *Journal of Russian and Eastern European Psychology*, 47, 59-86
- Gullestad, Marianne (1989): Kultur og Hverdagsliv. Oslo: Universitetsforlaget.
- Hedegaard, M., Aronsson, K. Højholt, C. & Ulvik, O.S. (2018) (Eds), *Children, childhood, and everyday life: children's perspectives*. Information Age Publishing.
- Hedegaard, H. & Fleer, M. (2013). *Play, Learning, and Children's Development. Everyday Life in Families and Transition to School*. Cambridge University Press
- Højholt, C., & Kousholt, D. (2019). Developing knowledge through participation and collaboration: Research as mutual learning processes. *Annual Review of Critical Psychology (Online)*, 16, 575-604. <https://discourseunit.com/annual-review/arcp-16-kritische-psychologie-2019/>
- Højholt, C., & Kousholt, D. (2018). Children participating and developing agency in and across various social practices. I M. Fleer, & B. van Oers (red.), *International handbook of early childhood education* (s. 1581-1597). Springer. Springer International Handbooks of Education Series
- Højholt, C. & Kousholt, D. (2012). Om at observere sociale fællesskaber. I J. Klitmøller, K. Nielsen, & M. Pedersen (red.), *Deltagerobservation: en metode til undersøgelse af psykologiske fænomener* (1. udg., s. 77-90). Hans Reitzels Forlag.
- Højholt, C. & Kousholt (2011). Forskningsamarbejde og gensidige læreprocesser. I C. Højholt (red.), *Børn i vanskeligheder: samarbejde på tværs* (s. 207-237). Dansk Psykologisk Forlag.
- Højholt, C., & Mardahl-Hansen, T. (2021). Observationer af skolens sociale situationer: om at få øje på ulige betingelser for deltagelse i fællesskaber. *Unge Pædagoger*, 2021/1, 29 - 46.
- Kousholt, D. (2019a). Children's everyday transitions: children's engagements across life contexts. I M. Hedegaard, & M. Fleer (red.), *Children's transitions in everyday life and institutions* (s. 145-165). Bloomsbury Academic. Transitions in childhood and youth
- Kousholt, D. (2019b). Samarbejde om forskelle – forældres samarbejde om børns fælles skoleliv. *KvaN - et tidsskrift for læreruddannelsen og folkeskolen*, (113)
- Kousholt, D. (2011). *Børnefællesskaber og familieliv: børns hverdagsliv på tværs af daginstitution og hjem*. (1 udg.) Dansk Psykologisk Forlag.
- Kousholt, D., & Lentz, J. (2021). Hvordan skabes et styrket PPR? – Aktuelle bevægelser og dilemmaer. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift*, 58(2).

- Kousholt, D., & Testmann, L. (2017). Børn sociale deltagelse og fællesskaber. I T. H. Mortensen (red.), *Grundfaglig viden om pædagogiske miljøer og aktiviteter* (s. 57-78). Akademisk Forlag.
- Lave, J. (2019). *Learning and Everyday Life: Access, Participation, and Changing Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mardahl-Hansen, T. (2021). Tættere på hvad?! Udforskende samarbejde mellem PPR og lærere. *Ledelse i Morgen., 2021/2, 16-19*.
- Mardahl-Hansen, T., Schwartz, I., & Tybjerg, G. M. (red.) (2020). *Tværfagligt samarbejde om inklusion i skolens læringsfællesskaber*. Syddansk Universitetsforlag.
- Motzkau, J., & Schraube, E. (2015). Kritische Psychologie: Psychology from the standpoint of the subject. I I. Parker (red.), *Handbook of Critical Psychology* (s. 280-289). Routledge. Routledge International Handbooks.
- Røn Larsen, M. (2012). Hverdagslivets anekdotiske betydning: Når børnelivet falder ud af helhedstænkningen. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift, 49(6), 400-412*.
- Schwartz, I. (2019). Problemers sociale udviklingshistorie: elevperspektiver på inklusion. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift, 56(2), 85-101*.
- Simovska, V., & Kousholt, D. (2021). Trivsel - et befordrende eller tyrannisk begreb? Skitsering af et udvidet begreb om skoletrivsel. *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift, 58(1), 54-64*
- Stanek, A. H. (2011). *Børns fællesskaber og fællesskabernes betydning: analyseret i indskolingen fra børnehaven til 1. klasse og SFO*. Ph.d afhandling, Roskilde Universitetscenter.
- Stanek, A. H., Røn Larsen, M., & Mikladal, S. S. (2018). *Små børns hverdagsliv: Situeret pædagogisk faglighed i vuggestue og dagpleje*. Frydenlund Academic.